

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ
ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 09-241М групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми «Дошкільна освіта»

Мацуєва Інна Миколаївна

Керівник к.пед.н. Цюпак І.М.
Рецензент Хоруженко Т.А., в.о. директора
Антонівського ЗДО № 4 комбінованого типу
Херсонської міської ради

Івано-Франківськ, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти	6
1.1. Зміст понять «педагогічна культура», «відповідальне батьківство»	6
1.2. Наукові дослідження з проблеми формування педагогічної культури батьків	9
РОЗДІЛ 2. Методичні засади формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти	16
2.1. Визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків	16
2.2. Підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей.....	24
РОЗДІЛ 3. Аналіз експериментального дослідження	30
3.1. Аналіз результатів контрольного етапу експерименту.....	30
3.2. Рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення.....	35
ВИСНОВКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	48
Додаток А. Анкета для визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків.....	48
Додаток Б. Теми тренінгів для формування педагогічної культури батьків.....	51
Додаток В. Теми вебквестів для батьків.....	52
Додаток Г. Перелік онлайн-курсів, семінарів, вебінарів, просвітницьких відео для батьків.....	53

ВСТУП

Реалії сьогодення вимагають перегляду традиційних підходів до виховання та розвитку дітей, що зумовлює необхідність підвищення педагогічної культури батьків. Визначена проблема набуває особливого значення, оскільки саме на етапі дошкільного віку відбувається формування основних елементів світогляду, морально-етичних норм, емоційної та соціальної компетентності дитини.

Підвищення культури відповідального батьківства через педагогічне просвітництво сімей є важливим завданням для сучасної освіти та суспільства. Педагогічна культура батьків - це не лише сукупність знань та навичок у сфері виховання, а й комплекс ціннісних орієнтацій, що визначають їхній підхід до виховного процесу. Взаємодія між батьками і педагогами має бути спрямована на гармонійний розвиток особистості дитини, враховуючи її індивідуальні потреби та потенціал. Важливим елементом цієї співпраці є педагогічне просвітництво батьків, що допомагає їм свідомо брати участь у вихованні, використовуючи сучасні методи і підходи.

У своїх дослідженнях феномен «педагогічна культура», «педагогічна культура батьків», «відповідальне батьківство» розкривають Деснова І., Стаднік Н., Артеменко К., Цуркан Т., Думанська В., Стельмашук Ж., Гринькова Н., Ваколюк А. Проблематика щодо формування педагогічної культури батьків дітей раннього віку висвітлена у дослідженнях Деснової І., Стаднік Н., Артеменко К., Негрій О., Ляпунова В., дітей дошкільного віку - Іванової А., Манжелій Н., в аспекті взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї у роботах Н.Семенової, А.Сільчук. Методи, засоби, форми, складові формування педагогічної культури у своїх дослідженнях висвітлюють Богдан А., Ануфрієва О., Іванова А., Манжелій Н., Семенова Н., Сільчук А., Воронова С., Безрукова А., Коновальчук І., Семеній Н.. У дослідженнях Поніманської Т., Каньоси Н., Шаповалової О. подано класифікації форм взаємодії

закладу дошкільної освіти з сім'єю та особливості організації ефективної взаємодії. Проте, детального висвітлення особливостей формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти не знайшло свого відображення у науково-методичній літературі, що й спонукало до вирішення проблеми.

Тема кваліфікаційної роботи (простої) розроблена в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету «Психолого-педагогічна підготовка фахівців дошкільної та початкової освіти в умовах кризових викликів суспільства».

Мета дослідження – науково обґрунтувати й експериментально перевірити особливості формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти.

Для реалізації мети дослідження були сформовані такі **завдання**:

1. Розкрити теоретичні основи формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти.
2. Визначити рівень сформованості педагогічної культури батьків.
3. Схарактеризувати специфіку підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей та проаналізувати ефективність проведеної роботи.
4. Розробити рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення.

Об'єкт дослідження – співпраця закладу дошкільної освіти з родинами вихованців.

Предмет дослідження – специфіка формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти.

У процесі дослідження використано такі методи: *теоретичні* – аналіз теоретичної, методичної літератури та педагогічного досвіду з проблеми формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти; *емпіричні* – узагальнення інформації з нормативних

документів, вебінарів, наукових публікацій, вивчення джерел з управлінської тематики, для уточнення ключових дефініцій дослідження та визначення змісту формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні змісту понять «педагогічна культура», «відповідальне батьківство», уточнено розкриття проблематики у дослідженнях науковців та у нормативно-правовій базі.

Практична значущість дослідження: розроблено анкету з визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків, схарактеризовано специфіку підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей й за результатами дослідження сформовано рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення. Результати дослідження можуть бути використані під час написання тез, курсових робіт та в практиці організації роботи зі співпраці закладу дошкільної освіти з родинками.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, практичні висновки, результати дослідження проблеми формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти обговорювалися на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету та під час IV Міжнародної науково-практичної конференції «CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT» (14-16 листопада 2024, Бостон, США) у доповіді «**Наукові дослідження з проблеми формування педагогічної культури батьків**».

Кваліфікаційна робота має таку структуру: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Зміст понять «педагогічна культура», «відповідальне батьківство»

Проаналізуємо зміст понять «педагогічна культура», «відповідальне батьківство» в дослідженнях науковців, з метою узагальнення даних та виявлення специфіки означеного феномену.

За визначенням Денисової І. «педагогічна культура» - це «частина загальної культури людини, що обумовлює ефективність процесу передавання культурної спадщини підростаючому поколінню шляхом навчання й виховання» [8, с. 31]. Авторкою конкретизовано дефініцію «педагогічна культура батьків», яку вона розкриває так: «комплексне динамічне явище, що виступає як складова загальної культури суб'єктів (мами й тата), які здійснюють передавання дитині культурної спадщини в сімейних умовах» [8, с. 35].

Педагогічну культуру Безрукова А. розглядає на різних рівнях: «соціально-педагогічному, науково-педагогічному, професійно-педагогічному та особистісному» [2] й так надає їх характеристику:

- соціально-педагогічний контекст - педагогічна культура постає як засіб педагогізації навколишнього середовища (носіями і творцями виступають вчителі, батьки, педагогічні співтовариства);

- науково-педагогічний рівень - педагогічна культура розглядається як складова загальнолюдської і національної духовної культури, сфери педагогічних цінностей (охоплює педагогічні теорії, мислення, свідомість, культурні зразки практичної діяльності);

- професійно-педагогічний зміст - педагогічна культура розглядається як сфера професійної діяльності, що містить суспільні

вимоги до неї (сукупність закономірностей культурної ідентифікації педагога, особистісна якість учителя чи вихователя) [2].

За словами Семеній Н. педагогічна культура - з одного боку «це особлива підсистема, особливий вид культури, з іншого – вона як елемент присутній у кожному з видів культури» [25, с. 99].

Під педагогічною культурою батьків, Старікова В. та Небитова І., трактують рівень освіти батьків, їх здібностей, загально-людських якостей, любові до дітей, виховної майстерності та досвід організації життя дітей у сім'ї. За визначенням авторів: «педагогічна культура батьків складається з багатофункціональних духовно-моральних, психолого-педагогічних, морально-етичних, потребно-оцінних, комунікативних, інтелектуальних та нормативно-правових аспектів» [31, с. 90].

У своїй роботі Стаднік Н. та Артеменко К. під поняттям «педагогічна культура батьків» розуміють процес формування педагогічної компетентності батьків, «що забезпечує максимально повну реалізацію запитів і потреб дитини в умовах цілеспрямованого виховання на засадах партнерської взаємодії педагогів ЗДО, батьків та інших членів родини» [30]. Тобто, за визначенням авторів процес формування педагогічної культури батьків – це комплекс компетенцій, певних емоційних проявів і психолого-педагогічних умінь, що забезпечують діяльність батьків з виховання та розвитку дитини від початку її народження.

В дисертаційному дослідженні Цуркан Т. обґрунтовано визначення «педагогічна культура батьків» й подано в такій інтерпретації: «це інтегральна характеристика особистості, яка визначається сукупністю психологічних та педагогічних знань, інтелектуальною та емоційною компетентністю, особистісними і соціальними цінностями, що забезпечують повноцінну реалізацію сімейних функцій на основі відповідального батьківства, свідомих розвивально-виховних впливів на

дитину» [35, с. 33-54]. Авторкою зазначено у визначені такий феномен як «відповідальне батьківство» розглянемо його суть та з'ясуємо, його значення у формуванні педагогічної культури батьків.

Думанською В. узагальне визначення феномену «відповідальне батьківство» й зазначено, що «це платформа, на основі якої формуються виважена потреба в дітях, необхідні знання для виховання та розвитку дітей, партнерські стосунки між батьками й дітьми протягом життя» [9, с. 85]. Також авторкою вказано, що «це багатогранне явище, яке розкривається через етичний, правовий, соціальний та економічний виміри, та є синтезом відповідальної репродуктивної та вітальної поведінки, відповідального ставлення до вагітності та пологів, відповідального виховання дітей та регулярних позитивних комунікацій у родині [9, с. 85].

Сутність відповідального батьківства як вищого ступеня батьківської компетентності розкрито в дослідженні Стельмашук Ж., Гриньковї Н. та Ваколук А., й полягає в інтеграції її складових – розуму, почуттів, дій [32, с. 80].

Отже, педагогічна культура є важливою складовою професійної та особистісної компетентності педагога і батьків, що охоплює сукупність знань, умінь, цінностей, установок і поведінкових моделей, які спрямовані на виховання та розвиток дитини. Вона включає знання педагогічних методів, усвідомлення відповідальності за розвиток дитини, емоційну компетентність, здатність до емпатії та ефективної комунікації.

Відповідальне батьківство - це усвідомлений підхід до виховання дітей, що полягає в готовності батьків забезпечувати всебічний розвиток дитини, враховуючи її потреби та інтереси, а також підтримувати емоційне благополуччя та соціальну адаптацію. Відповідальне батьківство ґрунтується на знаннях про вікові та індивідуальні особливості дитини, виборі ефективних виховних стратегій та побудові здорових стосунків у сім'ї.

Ці два поняття тісно пов'язані між собою, адже педагогічна культура батьків є основою для формування відповідального батьківства, що сприяє гармонійному розвитку дитини в родинному та соціальному середовищі.

1.2. Наукові дослідження з проблеми формування педагогічної культури батьків

Розглянемо сучасні наукові підходи та проаналізуємо практичні аспекти співпраці між сім'єю та закладом дошкільної освіти через призму актуальних проблем та викликів у вихованні дітей дошкільного віку, а також у визначенні ефективних шляхів підвищення педагогічної культури батьків.

У бібліографічному огляді здійсненому Горбенко Н., висвітлено важливі питання щодо організації взаємодії закладів дошкільної освіти з батьками вихованців [6]. Так автором надано інформацію про те, що у низці нормативно-правових документів зазначено, що одним з важливих напрямів роботи закладу дошкільної освіти є взаємодія з батькам.

Розглянемо основні положення щодо взаємодії закладу дошкільної освіти у нормативно-правових документів, таблиця 1.1.

Таблиця 1.1.

Нормативно-правових документів зазначено, що одним з важливих напрямів роботи ЗДО є взаємодія

Нормативно-правовий документ	Участь батьків
Закону України «Про освіту» [11]	«3. Відповідальність за здобуття дітьми дошкільної освіти несуть батьки. 4. Батьки самостійно обирають способи та форми, якими забезпечують реалізацію права

	дітей на дошкільну освіту.»
Законом України «Про дошкільну освіту», Стаття 8. Роль сім'ї у дошкільній освіті [10]	«1. Сім'я зобов'язана сприяти здобуттю дитиною освіти у дошкільних та інших навчальних закладах або забезпечити дошкільну освіту в сім'ї відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти. 2. Відвідування дитиною закладу дошкільної освіти не звільняє сім'ю від обов'язку виховувати, розвивати і навчати її в родинному колі. 3. Батьки або особи, які їх замінюють, несуть відповідальність перед суспільством і державою за розвиток, виховання і навчання дітей, а також збереження їх життя, здоров'я, людської гідності.»
Законом України «Про дошкільну освіту», Стаття 11. Заклад дошкільної освіти та його повноваження [10]	Заклад дошкільної освіти: «здійснює соціально-педагогічний патронат, взаємодію з сім'єю; є осередком поширення серед батьків психолого-педагогічних та фізіологічних знань про дітей дошкільного віку»
Законом України «Про дошкільну освіту», Стаття 27. Учасники освітнього процесу [10]	«батьки або особи, які їх замінюють; батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу»
Законом України «Про дошкільну освіту», Стаття 36. Права та обов'язки	1. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право: «звертатися до відповідних органів управління освітою з питань розвитку, виховання і навчання своїх дітей»

<p>батьків або осіб, які їх замінюють [10]</p>	<p>2. Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані: «виховувати у дітей любов до України, повагу до національних, історичних, культурних цінностей Українського народу, дбайливе ставлення до довкілля; забезпечувати умови для здобуття дітьми старшого дошкільного віку дошкільної освіти за будь-якою формою; постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних задатків, нахилів та здібностей; поважати гідність дитини; виховувати у дитини працелюбність, шанобливе ставлення до старших за віком, державної мови, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, до народних традицій і звичаїв»</p>
<p>Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт) [1]</p>	<p>У кожній освітній лінії інваріативного і варіативного складника, зазначено «Участь батьків», в «Умовах реалізації стандарту дошкільної освіти» визначено розділи:</p> <p>4.1. «Участь сім'ї в розвитку дитини»</p> <p>4.2. «Взаємодія закладів дошкільної освіти з сім'ями дітей, як учасниками освітнього процесу»</p>

Отже, відповідно до нормативно-правових документів, можна зробити висновок, що батьки є повноцінними учасниками освітнього процесу, мають як права так і обов'язки, та беруть пряму участь у вихованні і навчанні дітей дошкільного віку.

Деснова І. розкриває основні аспекти формування педагогічної культури батьків дітей раннього віку в умовах закладу дошкільної освіти

[8]. Авторкою висвітлено сутність та структуру феномену «педагогічна культура батьків дітей раннього віку», розкрито умови та визначено модель формування педагогічної культури батьків вихованців груп раннього віку.

У дослідженні Стаднік Н. та Артеменко К. розглянуто проблематику досліджень з педагогічної культури батьків як важливого чинника розвитку сучасного суспільства, обґрунтовано особливості формування педагогічної культури батьків як важливого засобу ефективності та якості партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти з батьками вихованців [30].

Привертає увагу аналіз літератури здійснений авторами, де висвітлено теоретичні засади формування педагогічної культури батьків, що «представлено в роботах Т. Алексеєнко, А. Арбузова, Є. Аркіна, О. Арсеньєва, О. Бондаревської, І. Гребенникова, Л. Ковінько, Л. Левшина, А. Макаренка, О. Наседкіна, Т. Панфілової, Ю. Петрова, В. Сухомлинського, В. Титаренко та ін., а також у працях західних дослідників А. Адлера, Є. Берна, Т. Гордона, Х. Джайнотта, В. Сатир, Ю. Хамеляйнена» [30], за результатами якого Стаднік Н. та Артеменко К. виявлено важливість формування педагогічної культури батьків як основи ефективності та результативності сімейного виховання.

Процес формування педагогічної культури батьків, на думку Негрій О. та Ляпунова В.: «має ґрунтуватися на принципах демократизації й гуманізації, покликаний зміцнити віру батьків у професійну компетентність вихователя, його вміння зрозуміти їх та допомогти у вирішенні конкретних ситуацій» [20, с. 151]. Відповідно, як зазначено авторами, батьки у своїй педагогічній освіті повинні бачити можливості розвитку, спілкування й спільної діяльності з дитиною та в процесі сімейного устрою зробити свою педагогічну позицію більш стійкою та стабільною.

Семенова Н. та Сільчук А. під час вивчення проблеми формування

педагогічної культури батьків, розглядали визначений феномен, як основу взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї вихованця [26, с. 114-118]. Авторами проаналізовано різні класифікації форм взаємодії з родиною та виділено більш доцільні для використання: «індивідуальні форми – це бесіди, консультації, відвідування сімей, доручення батькам тощо; для колективу батьків організуються загальні консультації, групові та загальні збори, конференції, виставки, лекції, гуртки; оформляються інформаційні і тематичні стенди, фотомонтажі; проводяться радіопередачі, вечори запитань і відповідей, зустрічі за круглим столом тощо» [26, с. 116-118].

Формування педагогічної культури батьків дітей дошкільного віку, з поглядів Іванової А. та Манжелій Н., мають ґрунтуватися на партнерських засадах, це потребує від вихователя поваги до батьків і створення умов, за яких вони зможуть максимально проявити позитивні якості та здібності, звільнитися від хибних поглядів щодо виховання своєї дитини, за таких умов вихователь зможе активізувати в батьків цікавість до самопізнання і самовиховання [14, с. 72].

Ефективними формами взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю, як висвітлено у дослідженні Іванової А. та Манжелій Н., є групові семінари, практикуми, тренінги, ділові ігри [14, с. 74]. Як схарактеризовано авторами, зазначені форми передбачають як теоретичне ознайомлення з проблемою, так і практичні завдання на розв'язування конкретних педагогічних ситуацій, рекомендовано проводити паралельну роботу і з дітьми щодо відповідної теми.

За висновками Іванової А. та Манжелій Н. [14, с. 75], то цілеспрямована, систематична просвітницька діяльність вихователя, допоможе сформувати педагогічні компетентності батьків, збагатить досвід, мотивуватиме до вивчення та аналізу дитячих особливостей та її індивідуальності, сприятиме становленню позитивної атмосфери співпраці працівників закладу дошкільної освіти і батьків.

Богдан А. та Ануфрієва О. розглядають формування педагогічної культури батьків в умовах неформальної освіти й зазначають, що серед батьків організувати та проводити просвітницьку діяльність можуть педагогічні працівники, такі як: «соціальні педагоги, психологи, вчителі, класні керівники» [3, с. 181]. А також, на думку авторів це можуть бути «активні члени батьківської громади, які мають для цього необхідні навички, активні громадські діячі, члени громадських організацій, релігійних установ також» [3, с. 181].

Щодо державної політики з приводу освіти батьків, за результатами здійсненого аналізу Богдан А. та Ануфрієва О., зазначено, що немає, направлених дій по відношенню до формування педагогічної культури батьків, проте «є дозвіл цим займатися громадським організаціям, релігійним установам та особам, які зацікавлені в цій роботі» [3, с. 181]. Авторами підведено підсумок й уточнено, що «формування педагогічної культури батьків в умовах неформальної освіти – це систематичний освітній процес, націлений на оснащення батьків знаннями та навичками виховання дітей, та побудови міцних стосунків» [3, с. 182]. Таким чином, можна стверджувати, що формування педагогічної культури батьків в умовах неформальної освіти є важливим та перспективним напрямом, що відкриває нові можливості для підвищення їхньої виховної компетентності.

Активне впровадження знань про теорію поколінь у процес освітньої роботи з батьками, на думку Воронової С. забезпечить якісно новий рівень комунікації та навчання між педагогами і дітьми, батьками і дітьми, батьками і педагогами [5, с. 22]. Авторкою рекомендовано використовувати в процесі формування педагогічної культури батьків активні форми навчання.

Отже, формування педагогічної культури батьків - це процес підвищення рівня обізнаності та компетентності батьків у питаннях виховання та розвитку дитини дошкільного віку. Основною метою цього

процесу виступає допомога батькам краще розуміти потреби своїх дітей, використовувати ефективні методи виховання та створювати сприятливі умови для їх фізичного, психічного та соціального розвитку. Взаємодія має ґрунтуватися на партнерській взаємодії, бути спланованою, цілеспрямованою та реалізуватися шляхом використання різноманітних як традиційних так і інноваційних форм співпраці.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків

Формування педагогічної культури батьків вихованців Херсонського закладу дошкільної освіти №83 комбінованого типу Херсонської міської ради передбачало такі етапи експериментального дослідження:

1. Констатувальний етап - визначення початкового рівня сформованості педагогічної культури батьків.
2. Формувальний етап - підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей.
3. Контрольний етап - визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків після організації цілеспрямованого співробітництва.

Визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків є важливим аспектом формулюванні напрямів, шляхів та плануванні роботи, що реалізується у вихованні дітей і розвитку їх освітнього потенціалу. Знання про те, що педагогічна культура батьків - це сукупність знань, навичок і установок, які визначають їх здатність ефективно взаємодіяти з дітьми, забезпечувати їхній гармонійний розвиток і виховання, було враховано під час розроблення анкети. За критерії та показники психолого-педагогічна культура батьків, узято культуру взаємодії батьків з дітьми, що були запропоновані Коновальчук І. [18] та складається з:

«- психолого-педагогічних знань, тобто уявлень батьків про вікову динаміку розвитку дитини, самоцінність дитинства, основні завдання

виховання, що виявляються у ставленні до дитини, в оцінюванні її поведінки, реальній діяльності та спілкуванні з нею;

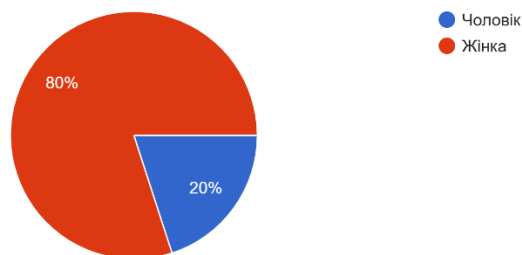
- педагогічної і психологічної компетентності (поінформованість, обізнаність, авторитетність) – здатності зрозуміти потреби дітей, раціонально спрямувати зусилля і засоби на уміння бачити перспективи розвитку дитини;

- психолого-педагогічної рефлексії – вміння батьків аналізувати, критично оцінювати власну виховну діяльність, знаходити причини своїх педагогічних помилок та емпатії – співпереживання, адекватна реакція на вчинки й почуття дітей» [18].

У *додатку А* подана анкета для визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків, яка містить такі складові: загальну інформацію, питання з оцінки: знань у сфері виховання, практичних навичок, ставлення до виховання, цінностей та установок та додаткові питання. Ця анкета допоможе визначити, на якому етапі знаходиться кожен з батьків у формуванні своєї педагогічної культури, а також виявити напрями для подальшого розвитку та підтримки.

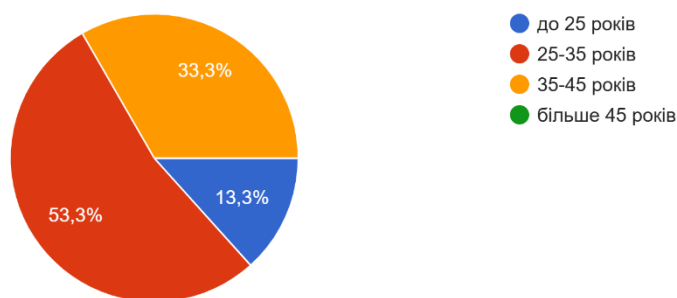
За результатами першого анкетування з метою визначення початкового рівня сформованості педагогічної культури батьків (констатувальний етап), з'ясовано, що у опитуванні взяло участь 15 батьків різної статі та віку – діаграма 2.1 та 2.2.

Ваша стать
15 відповідей



Діаграма 2.1. Стать учасника опитування

Ваш вік
15 відповідей

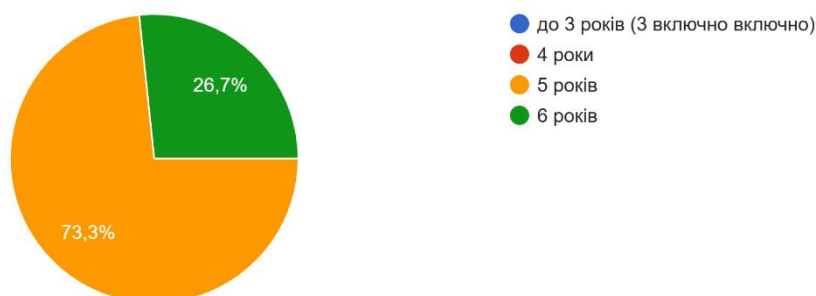


Діаграма 2.2. Вік учасника опитування

Як узагальнений висновок, переважна більшість респондентів мами дітей (80%), що до віку – 53.3% батьки віком 25-35 років, 33.3% -35-45 років і 13.3% - батьки віком до 25 років.

Інформації, про вік дитини дає можливість з'ясувати досвід батьківства, дані діаграми 2.3.

Скільки років вашій дитині/дітям?
15 відповідей

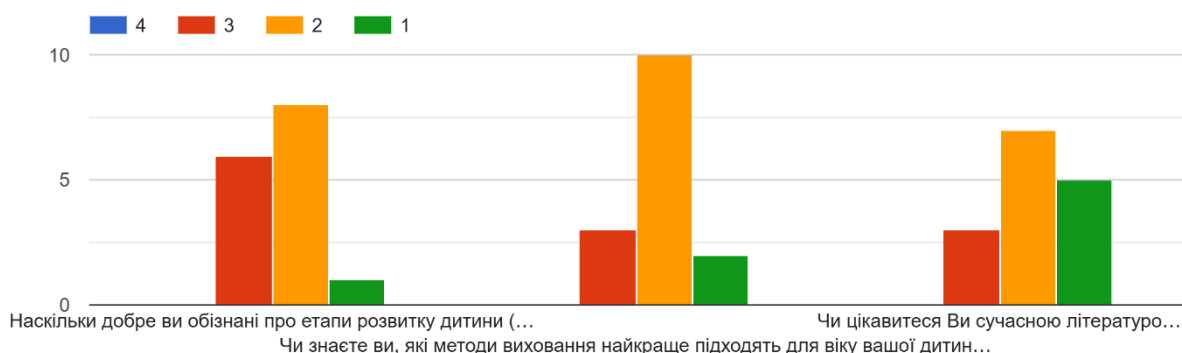


Діаграма 2.3. Вік дітей учасника опитування

Вік дітей респондентів 5-6 років, дає можливість зробити висновок, відповідно до віку батьки починають стикатися з особливими викликами і завданнями у вихованні, які відрізняються від попередніх етапів розвитку. Діти 5-6 років знаходяться на етапі переходу від ігрової діяльності до пізнавальної, тобто - це період підготовки дитини до школи, коли активно формується її самостійність, соціальні навички та інтелектуальний розвиток.

Результати оцінки знань батьків у сфері виховання вказано у діаграмі 2.4.

Просимо оцінити свої знання "У сфері виховання", від 1 до 4: 4- Дуже добре/ Так, добре знаю і активно використовую/Постійно 3- Достатньо/ ... Не часто 1- Погано обізнаний/ Ні, не знаю/Ні

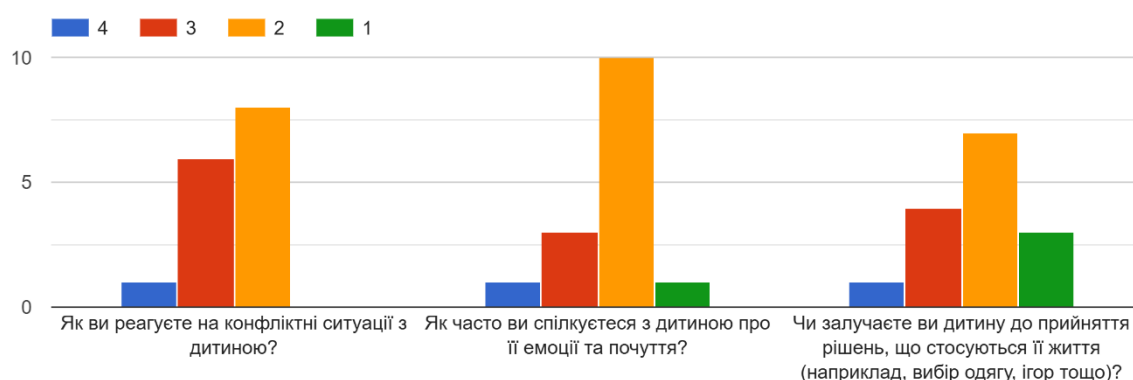


Діаграма 2.4. Оцінка знань батьків у сфері виховання

Проаналізувавши дані з діаграми щодо оцінки знань у сфері виховання, можна зробити висновок, що оцінюючи наскільки добре батьки обізнані про етапи розвитку своєї дитини (вікова періодизація, кризові періоди, провідні види діяльності, когнітивні процеси) - 6 батьків (40%) відповіли, що достатньо знають, 8 батьків (53,3%) - маю загальні уявлення, 1 з батьків (6,67%) - погано обізнаний; щодо знання, які методи виховання найкраще підходять для віку дитини – 3 батьків (20%) - знаю, але не завжди використовую, 10 батьків (66,67%) -чув(ла) про них, але не впевнений(а) у їхньому застосуванні, 2 з батьків (13,3%) - не знають; на питання про використання сучасної літератури чи статей про виховання дітей - 3 батьків (20%) - час від часу читають, 7 батьків (46,67%) - не часто, 5 батьків (33,3%) – не цікавляться літературою про виховання.

Результати оцінки практичних навичок у сфері виховання вказано у діаграмі 2.5.

Просимо оцінити свої практичні навички, від 1 до 4: 4- Стараюся спокійно обговорити проблему/ Постійно 3- Спочатку можу бути роз...1- Не завжди знаю, як правильно реагувати/Ні

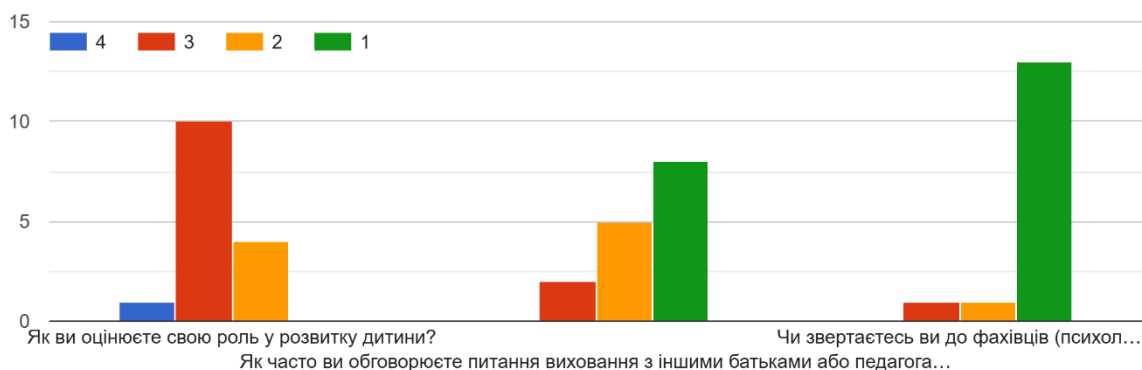


Діаграма 2.5. Оцінка практичних навичок у сфері виховання

Проаналізувавши дані з діаграми щодо оцінки практичних навичок у сфері виховання, можна зробити висновок, що оцінюючи реагування на конфліктні ситуації з дитиною 1 з батьків (6,67%) - старається спокійно обговорити проблему, 6 батьків (40%) відповіли, що спочатку можу бути роздратований(а), але намагаюся знайти рішення, 8 батьків (53,3%) - часто втрачаю контроль над емоціями; щодо частоти спілкування з дитиною про її емоції та почуття - 1 з батьків (6,67%) постійно піднімає питання емоцій, 3 батьків (20%) - час від часу, 10 батьків (66,67%) - не часто й 1 з батьків (6,67%) – відповіли, що не піднімають питання емоцій; на питання про залучення дитини до прийняття рішень, що стосуються її життя (наприклад, вибір одягу, ігор тощо) - 1 з батьків (6,67%) постійно залучає, 4 батьків (26,67%) - час від часу, 7 батьків (46,67%) - не часто й 3 з батьків (20%) – відповіли, що не залучають.

Результати оцінки ставлення батьків до виховання вказано у діаграмі 2.6.

Просимо оцінити своє ставлення до виховання, від 1 до 4: 4- Вважаю, що моя роль є ключовою/ Постійно 3- Думаю, що моя роль є в...е часто 1- Не задумувався(лась) над цим/Ні

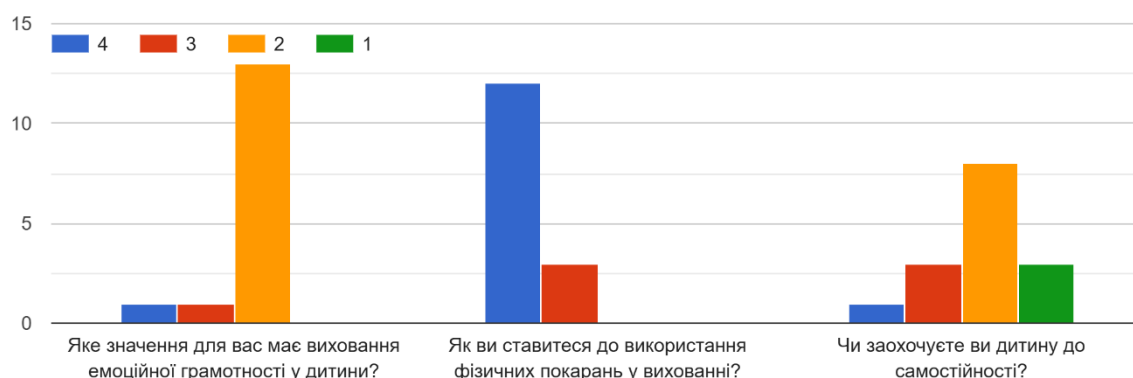


Діаграма 2.6. Оцінка ставлення до виховання

Результати оцінки власного ставлення до виховання показали, що оцінюючи свою роль у розвитку дитини 1 з батьків (6,67%) вважають, свою роль ключовою, 10 батьків (66,67%) - думають, що моя роль є важливою, але заклад дошкільної освіти відіграє основну роль, 4 батьків (26,67%) -більше покладаюся на вплив інших людей та інституцій; щодо обговорення питання виховання з іншими батьками або педагогами - 5 батьків (33,3%) - час від часу, 8 батьків (53,3%) - не часто обговорюють; 1 з батьків (6,67%) - час від часу звертаються до фахівців (психологів, педагогів, логопедів, інших спеціалістів) за допомогою у вихованні, 1 з батьків (6,67%) - не часто, але звертається і 13 батьків (86,67%) – не звертаються.

Результати оцінки сфери цінностей та установок вказано у діаграмі 2.7.

Просимо оцінити "Сфера цінностей та установок", від 1 до 4: 4- Вважаю це одним із найважливіших аспектів виховання/Категорично..., що це нормальна практика/ Ні, не заохочую



Діаграма 2.7. Оцінка сфери цінностей та установок

Результати оцінки сфери цінностей та установок показали, щодо значення для батьків виховання емоційної грамотності у дитини - 1 з батьків (6,67%) - вважаю це одним із найважливіших аспектів виховання, для 1 з батьків (6,67%) – це важливо, але є й інші пріоритети, 13 батьків (86,67%) - приділяю цьому недостатньо уваги; 12 батьків (80) – категорично проти до використання фізичних покарань у вихованні, проте 3 батьків (20%) - вважаю, що в окремих випадках це допустимо; 1 з батьків (6,67%) – заохочуєте дитину до самостійності, 3 батьків (20%) - лише в окремих ситуаціях, 8 батьків (53,3%) - іноді буваю надмірно контролюючим(ою), 3 батьків (20%) - не заохочую.

Додатково було поставлено питання, щодо найбільшої складності у вихованні дитини (діаграма 2.8.), що б хотіли покращити у своїх виховних навичках (діаграма 2.9.) та які ресурси (література, консультації тощо) батьки вважають найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури (діаграма 2.10.).

Що для вас є найбільшою складністю у вихованні дитини?

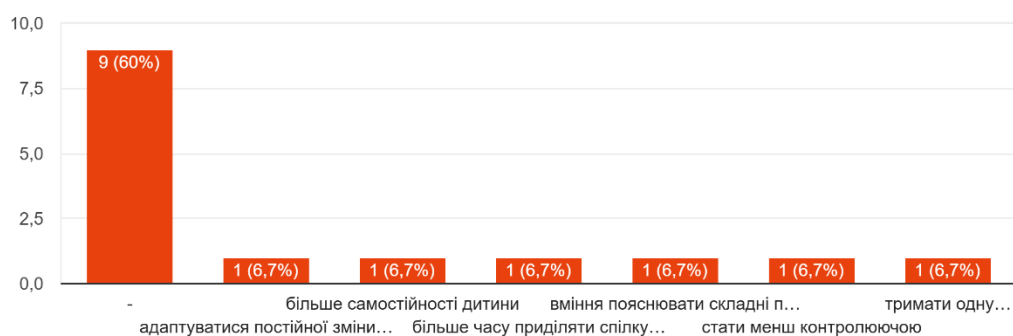
15 відповідей



Діаграма 2.8. Найбільшої складності у вихованні дитини

Що б ви хотіли покращити у своїх виховних навичках?

15 відповідей



Діаграма 2.9. Що б хотіли покращити у своїх виховних навичках

Які ресурси (література, консультації тощо) ви вважаєте найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури?

15 відповідей



Діаграма 2.10. Ресурси (література, консультації тощо), які батьки

вважають найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури

Інформацію з додаткових питань можна використати для планування тем та використання доцільних форм співпраці з батьками з метою формування їх культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва.

Отже, за результатами проведеного анкетування та виявлених проблем буде розроблено стратегію роботи підвищення педагогічної компетентності батьків.

2.2. Підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей

Відповідальне батьківство передбачає свідомий підхід до виховання дітей, розуміння їхніх потреб і готовність батьків забезпечувати емоційне, фізичне і соціальне благополуччя дітей.

За визначенням Коновальчук І.: «одним зі способів розвитку психолого-педагогічної культури батьків є просвітницька діяльність» [18]. Автор наголошує на тому, що психолого-педагогічна просвіта батьків, за своїм змістом включає в себе надання батькам наукових знань: психолого-педагогічних, соціально-педагогічних, фізіолого-гігієнічних, правових. В яких міститься «сутність виховного процесу, розвиток і формування особистості дитини на різних вікових етапах, особливості родинного виховання, вплив сім'ї і внутрішньо-сімейних стосунків на виховання дітей» [18].

У дослідженнях Каньоси Н., Поніманської Т. та Шаповалової О. подано класифікації форм взаємодії закладу дошкільної освіти з сім'єю, які детально схарактеризовані й розподілені [16, с. 32-34; 24; 37, с. 89-97].

Інформацію про методи сімейного виховання було використано з метою ознайомлення батьків [16, с. 52-54].

Для досягнення цієї мети важливим інструментом є педагогічне просвітництво, а саме це процес систематичного підвищення рівня знань батьків щодо виховання і розвитку дітей. Це можуть бути різні форми інформування, навчання та підтримки, які надають батькам педагоги, психологи, соціальні працівники та інші спеціалісти. Основною метою є допомога батькам у формуванні відповідального підходу до виховання своїх дітей. Відповідальні батьки допомагають дітям розвивати впевненість у собі, самостійність та позитивне ставлення до світу, надають дитині можливість приймати самостійні рішення та вчитися на власному досвіді, що сприяє розвитку емоційного інтелекту. Розглянемо основні напрями педагогічного просвітництва та можливі форми їх реалізації.

Інформаційна підтримка батьків з боку вихователя. В реалію сьогодення великий обсяг інформації та вміння його аналізувати з педагогічної точки зору не завжди з легкістю дається в міру необізнаності з певної галузі та проблематики, тому педагог, як висококваліфікований та вповноважений фахівець може надати батькам знання про етапи розвитку дітей, вікові особливості, проблеми і виклики, з якими можуть стикатися діти та батьки. *Форми реалізації:* лекції, тренінги, вебінари, статті та інші джерела інформації.

Консультаційна допомога в ході якої відбувається допомога батькам вирішувати конкретні проблеми у вихованні. Це можуть бути консультації певних фахівців: психолога, педагога, логопеда, педіатра, сексолога та інших спеціалістів. В ході такої роботи можна розглядати складнощі у спілкуванні з дитиною, поведінкові проблеми, індивідуальні питання розвитку тощо. *Форми реалізації:* індивідуальні або групові консультації.

Практичне навчання через залучення психолога, а саме можливість організувати тренінги з батьками для практичного засвоєння технік виховання. Це можуть бути методи емоційного регулювання, способи ефективної комунікації з дитиною, вирішення конфліктів і проблемної поведінки. *Форми реалізації:* тренінг, ділові ігри.

Розвиток емоційного інтелекту батьків. Важливим аспектом відповідального батьківства є вміння батьків розуміти власні емоції і емоції дитини. Просвітницькі заходи можуть допомогти батькам навчитися краще управляти стресом і сприяти емоційній стабільності в сім'ї. *Форми реалізації:* тренінг, ділові ігри, семінари, вебінари, психогімнастика.

Розглянемо результативні форми підвищення культури відповідального батьківства в реаліях сьогодення:

- інформаційно-просвітницькі заходи: лекції, семінари, вебінари, тренінги з питань виховання, розвитку дітей та батьківської ролі - такі заходи можуть проходити як у закладі дошкільної освіти, так і онлайн, що забезпечує доступність для більшої кількості батьків;

- література та інформаційні ресурси - книги, брошури, сайти або блоги, меседжер канали де висвітлюються питання виховання та розвитку дітей;

- інтерактивні форми роботи, до яких можна віднести - майстер-класи, рольові ігри, вебквести, групові обговорення – це може допомогти батькам краще зрозуміти, як застосовувати знання на практиці.

- індивідуальні консультації - для вирішення особистих або сімейних ситуацій, коли саме потрібна індивідуальна підтримка психологів чи педагогів, це може бути як короткострокова допомога в конкретних випадках, так і довгострокова робота над покращенням сімейного клімату;

- партнерство з освітніми закладами, що передбачає активну співпрацю батьків з закладом дошкільної освіти або іншими установами для розуміння освітніх підходів і підтримки розвитку дитини;

- батьківські клуби та зустрічі – це організація груп, де батьки можуть ділитися досвідом і отримувати підтримку від інших сімей (обмін досвідом сімейного виховання).

У *додатку Б* подано використані тренінги для формування педагогічної культури батьків, які сприяли:

- стимулюванню батьків до процесу взаємодопомоги дитині під час адаптації до закладу дошкільної освіти, формування у батьків знання про психологічні процеси входження дитини в новий колектив (робота проводилася з батьками новоприбулих дітей);

- формування навички взаємодії з дітьми шляхом переконань;

- формувати відповідальне ставлення батьків до розвитку дошкільника (фізичний, психічний, духовний, емоційний);

- розкрити основні правові аспекти відповідальності батьків (було використано матеріал з таблиці 1.1. нашої роботи);

- визначити вплив на дитину стилів неправильного виховання;

- розкрити позитиви взаємодії з дитиною під час спілкування та ігрової діяльності тощо, як освітню діяльність;

- показано роль учасників освітнього процесу відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти)» (відбулося ознайомлення батьків із освітніми напрямками та їх участю в реалізації зазначеного).

Що до окремих аспектів співробітництва з батьками дошкільників та формування їх педагогічної культури присвячені дослідження: «Підтримка батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору» (Зінченко О.) [12], «Підтримка батьками формування просторового орієнтування дитини дошкільного віку засобом гри-лабіринт» (Колодич К.) [17], «Формування

дослідницьких умінь дітей дошкільного віку засобом «домашнього експериментування» (Таджибаєва Г.) [33]. Вказані матеріали було використано для просвітництва батьків.

Сучасні кризові реалії не дають можливості проводити більшість заходів в реально створених умовах й потребують дотримуватися безпечних умов, варто використовувати інтерактивні форми, що спрямовані на просвітницьку діяльність з батьками, прикладом нетрадиційного підходу, є використання сучасних інформаційних інструментів й такою новітньою формою роботи з батьками у зазначеному контексті є вебквест, на який у своєму дослідженні орієнтує педагогів Семеній Н. [25, с. 100]. У *додатку В* наведено приклади тем вебквестів для батьків.

Погоджуємося й беремо до уваги в плануванні роботи рекомендації Богдан А. та Ануфрієвої О. [3, с. 182], щодо використання неформальної освіти, як самоосвітнього явища, адже неформальна освіта охоплює різноманітні форми навчання, такі як семінари, тренінги, клуби батьків, онлайн-курси, майстер-класи, що дозволяють батькам здобувати знання та навички в більш гнучкій, інтерактивній та практично орієнтованій спосіб у зручний для себе час. В *додатку Г* подано перелік онлайн-курсів, семінарів, вебінарів, просвітницьких відео, які були підібрані з метою підвищення рівня педагогічної культури батьків відповідно до результатів анкетування, також було враховано запропоновані батьками найбільш зручні для них форми [4; 7; 13; 15; 21; 22; 23; 27; 28; 34; 36].

Однією з основних переваг неформальної освіти є її доступність та можливість індивідуального вибору тем і форм навчання відповідно до конкретних потреб батьків. Це забезпечує гнучкість у навчальному процесі, що особливо важливо для батьків з обмеженим часом. Крім того, неформальна освіта дозволяє використовувати інтерактивні методи навчання, які сприяють не лише засвоєнню теоретичних знань, а й практичному застосуванню їх у повсякденному житті.

Отже, неформальна освіта створює сприятливі умови для підвищення педагогічної культури батьків, стимулюючи їх до активної участі у вихованні дітей та розвитку власних виховних компетенцій в реаліях сьогодення.

Цілеспрямованою роботою з педагогічного просвітництва допомагає батькам навчитися підтримувати емоційну стабільність у сім'ї, що є основою для здорового емоційного розвитку дитини. Діти, які виростають у середовищі, де є емоційна підтримка і розуміння, мають менше проблем з поведінкою та психологічним здоров'ям. А володіння знаннями про ефективні методи виховання та вміння справлятися з викликами сьогодення, це позначається на зниженні рівня стресу у сім'ї. Такі сім'ї рідше стикаються з конфліктами і можуть вирішувати проблеми спокійно та конструктивно.

Отже, підвищення культури відповідального батьківства за допомогою педагогічного просвітництва - це важливий процес, який допомагає батькам розвиватися як вихователі та створювати сприятливі умови для розвитку дітей. Така робота з боку вихователя дозволяє батькам отримувати підтримку, знання та практичні навички, що забезпечують гармонійний розвиток дитини як у закладі дошкільної освіти так і вдома.

РОЗДІЛ 3

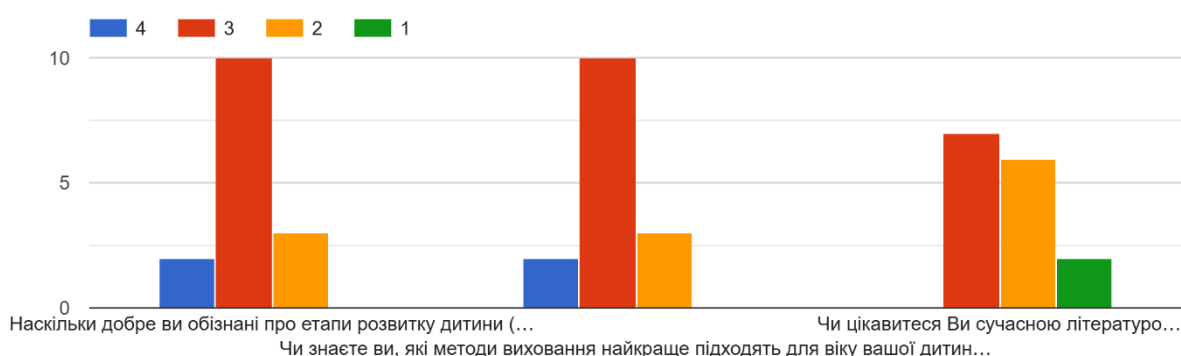
АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Аналіз результатів контрольного етапу експерименту

З метою визначення результативності, батькам було надано анкету для повторного визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків після проведеної просвітницької роботи, яка містить такі ж самі складові та питання, як і анкета з визначення початкового рівня (*Додаток А*). Ця анкета допоможе визначити зміни у сформованості в батьків педагогічної культури.

За результатами повторного анкетування на контрольному етапі експерименту з метою визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків, з'ясовано, що у опитуванні так само взяло участь 15 батьків. Результати оцінки знань батьків у сфері виховання вказано у діаграмі 3.1.

Просимо оцінити свої знання "У сфері виховання", від 1 до 4: 4- Дуже добре/ Так, добре знаю і активно використовую/Постійно 3- Достатньо/ ... Не часто 1- Погано обізнаний/ Ні, не знаю/Ні



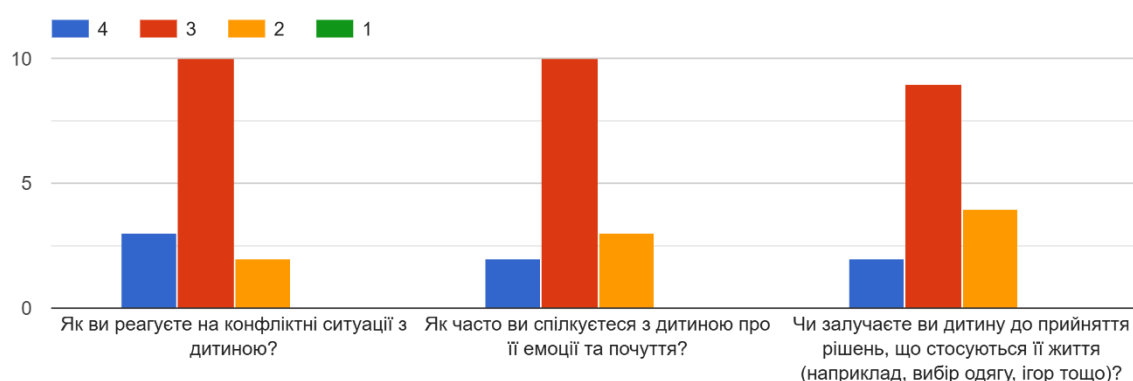
Діаграма 3.1. Оцінка знань батьків у сфері виховання

Проаналізувавши дані з діаграми щодо оцінки знань у сфері виховання, можна зробити висновок, що після педагогічно просвітніх заходів 2 батьків (13,3%) відповіли, що дуже добре обізнані про етапи

розвитку своєї дитини (вікова періодизація, кризові періоди, провідні види діяльності, когнітивні процеси), 10 батьків (66,67%) відповіли, що достатньо знають, 3 батьків (20%) - маю загальні уявлення; щодо знання, які методи виховання найкраще підходять для віку дитини – 2 батьків (13,3) - добре знаю і активно використовую, 10 батьків (66,67%) - знаю, але не завжди використовую, 3 батьків (20%) - чув(ла) про них, але не впевнений(а) у їхньому застосуванні; на питання про використання сучасної літератури чи статей про виховання дітей - 7 батьків (46,67%) - час від часу читають, 6 батьків (40%) - не часто, 2 батьків (13,3%) – не цікавляться літературою про виховання.

Результати оцінки практичних навичок у сфері виховання вказано у діаграмі 3.2.

Просимо оцінити свої практичні навички, від 1 до 4: 4- Стараюся спокійно обговорити проблему/ Постійно 3- Спочатку можу бути роз...1- Не завжди знаю, як правильно реагувати/Ні



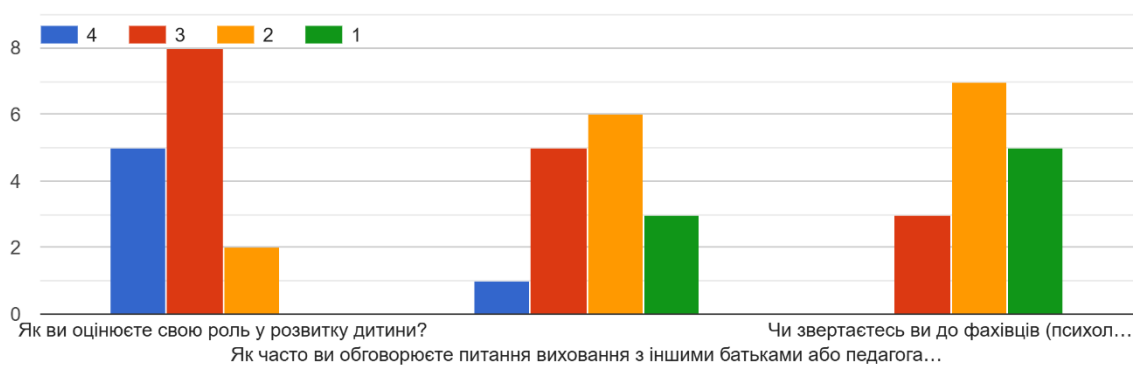
Діаграма 3.2. Оцінка практичних навичок у сфері виховання

Проаналізувавши дані з діаграми щодо оцінки практичних навичок у сфері виховання, можна зробити висновок, що оцінюючи реагування на конфліктні ситуації з дитиною 3 з батьків (20%) - старається спокійно обговорити проблему, 10 батьків (66,67%) відповіли, що спочатку можу бути роздратований(а), але намагаюся знайти рішення, 2 батьків (13,3%) - часто втрачаю контроль над емоціями; щодо частоти спілкування з

дитиною про її емоції та почуття - 2 з батьків (13,3%) постійно піднімає питання емоцій, 10 батьків (66,67%) - час від часу, 3 з батьків (20%) - не часто; на питання про залучення дитини до прийняття рішень, що стосуються її життя (наприклад, вибір одягу, ігор тощо) - 2 з батьків (13,3%) постійно залучає, 9 батьків (60%) - час від часу, 4 батьків (26,67%) - не часто.

Результати оцінки ставлення батьків до виховання вказано у діаграмі 3.3.

Просимо оцінити своє ставлення до виховання, від 1 до 4: 4- Вважаю, що моя роль є ключовою/ Постійно 3- Думаю, що моя роль є в...е часто 1- Не задумувався(лась) над цим/Ні



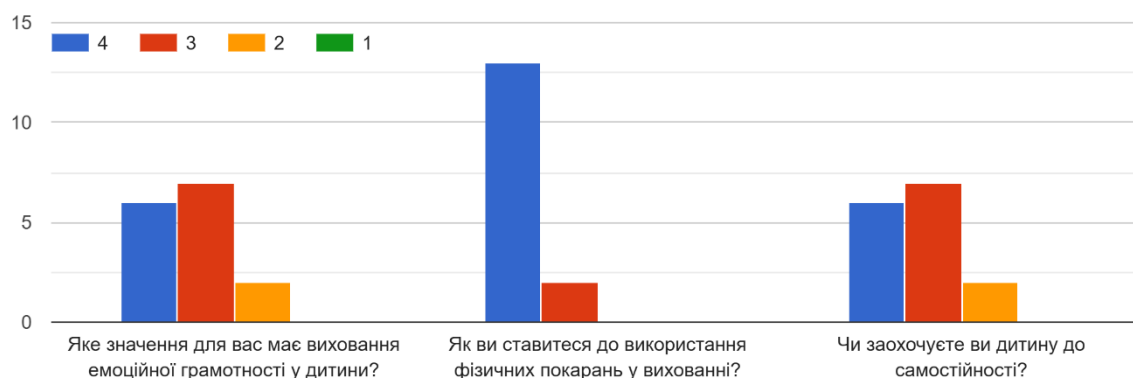
Діаграма 3.3. Оцінка ставлення до виховання

Результати оцінки власного ставлення до виховання показали, що оцінюючи свою роль у розвитку дитини 5 з батьків (33,3%) вважають, свою роль ключовою, 8 батьків (53,3%) - думають, що моя роль є важливою, але заклад дошкільної освіти відіграє основну роль, 2 батьків (13,3%) -більше покладаюся на вплив інших людей та інституцій; 1 з батьків (6,67%) постійно долучається до обговорення питання виховання з іншими батьками або педагогами, 5 батьків (33,3%) - час від часу, 6 батьків (40%) - не часто обговорюють, 3 батьків (20%) – не обговорюють; 3 батьків (20%) - - час від часу звертаються до фахівців (психологів, педагогів, логопедів, інших спеціалістів) за допомогою у вихованні, 7

батьків (46,67%) - не часто, але звертається і 5 батьків (33,3%) – не звертаються.

Результати оцінки сфери цінностей та установок вказано у діаграмі 3.4.

Просимо оцінити "Сфера цінностей та установок", від 1 до 4: 4- Вважаю це одним із найважливіших аспектів виховання/Категорично..., що це нормальна практика/ Ні, не заохочую



Діаграма 3.4. Оцінка сфери цінностей та установок

Результати оцінки сфери цінностей та установок показали, щодо значення для батьків виховання емоційної грамотності у дитини - 6 з батьків (40%) - вважаю це одним із найважливіших аспектів виховання, для 7 батьків (46,67%) – це важливо, але є й інші пріоритети, 2 батьків (13,3%) - приділяю цьому недостатньо уваги; 13 батьків (86,67) – категорично проти використання фізичних покарань у вихованні, проте 2 батьків (13,3%) - вважаю, що в окремих випадках це допустимо; 6 батьків (40%) – заохочуєте дитину до самостійності, 7 батьків (46,67%) - лише в окремих ситуаціях, 2 батьків (13,3%) - іноді буваю надмірно контролюючим(ою).

Додатково було поставлено питання, щодо найбільшої складності у вихованні дитини, що б хотіли покращити у своїх виховних навичках – то жоден не надав відповіді, а щодо ресурсів (література, консультації тощо) батьки вважають найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури (діаграма 3.5.).

Які ресурси (література, консультації тощо) ви вважаєте найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури?

15 відповідей



Ресурси (література, консультації тощо), які батьки вважають найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури

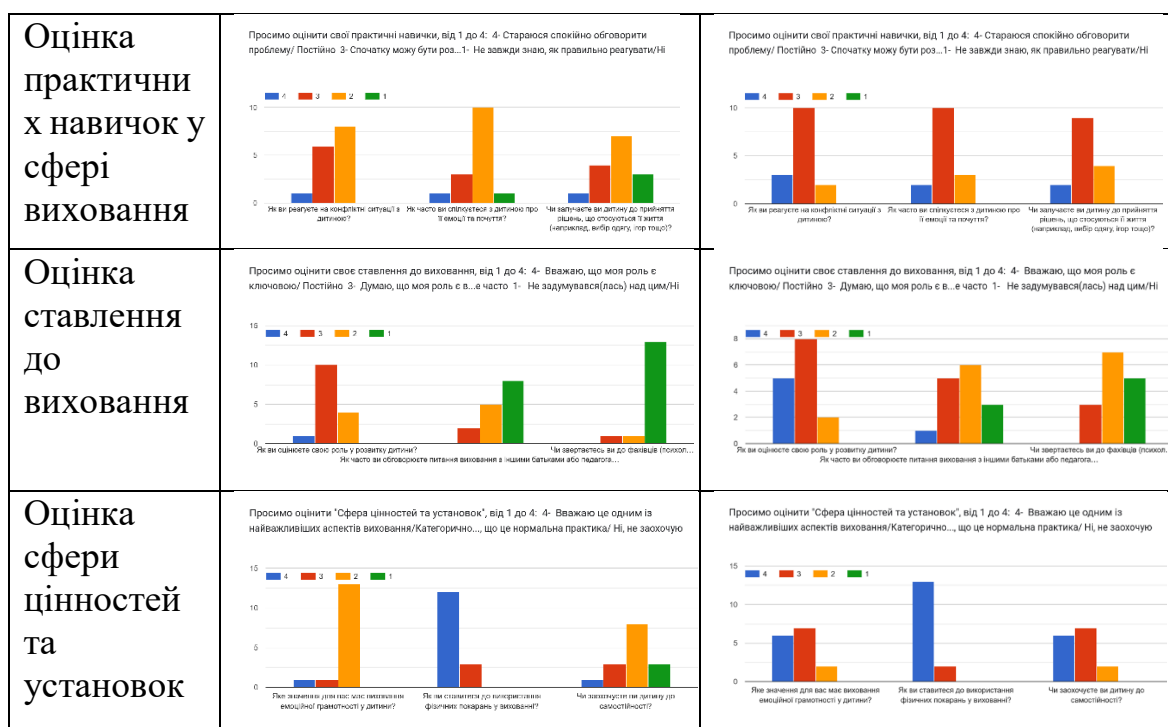
Дані діаграми показали, такі на думку батьків корисні ресурси, як: ділова гра (6,67%), консультація (6,67%), коротенькі відео (6,67%), короткі повідомлення, повідомлення від вихователя (20%), й 60% не надали відповіді.

В таблиці 3.1. подаємо порівняння результатів констатувального та контрольного анкетувань, з метою виявлення зрушення та доцільності проведеної роботи з підвищення педагогічної компетентності батьків.

Таблиця 3.1.

Порівняння результатів констатувального та контрольного етапів визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків





Отже, за результатами проведеного дослідження та помітної позитивної зміни, можна зробити висновок, що освічені та підготовлені батьки здатні створити для своєї дитини умови, що сприятимуть її гармонійному розвитку, психологічному та соціальному благополуччю. Батьки з розвинутою педагогічною культурою можуть краще розуміти емоційні потреби дитини, що сприяє розвитку здорових стосунків у сім'ї та знижує ризик емоційних проблем у дітей. Усвідомлене та компетентне виховання дозволяє уникати багатьох конфліктних ситуацій між батьками і дітьми. Таким чином, формування педагогічної культури батьків є важливим елементом успішного виховання дітей. Це не лише поліпшує якість виховного процесу, а й сприяє зміцненню сімейних відносин.

3.2. Рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення

Тісна співпраця з батьками є ключовим елементом успішного виховання дитини в закладі дошкільної освіти. Це партнерство допомагає

вихователю краще розуміти потреби кожної дитини та забезпечувати її гармонійний розвиток як у закладі дошкільної освіти, так і вдома. Пропонуємо рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення та співпраці:

1. Регулярне спілкування з батьками дитини. Такий постійний контакт із батьками допомагає створити довірливі відносини. Організуйте зустрічі чи розмови, щоб обговорити розвиток дитини, її поведінку та успіхи - це може бути щотижневий звіт, батьківські збори чи індивідуальні консультації. Важливо не тільки інформувати батьків про досягнення, але й звертати увагу на можливі труднощі. В реаліях сьогодення, таке спілкування може бути реалізоване через меседжери.

2. Обговорення очікувань. Рекомендуємо на самому початку навчального року обговорити з батьками їхні очікування щодо розвитку, навчання та виховання дитини, зазначити напрями спільної роботи задля реалізації поставлених цілей. Це допоможе уникнути непорозумінь і створити спільний план дій, що враховуватиме особливості виховання вдома та в закладі дошкільної освіти.

3. Врахування індивідуальних потреб дитини. Співпраця з батьками допомагає вихователю краще зрозуміти особливості кожної дитини: її характер, уподобання, страхи чи труднощі в розвитку - це дає змогу індивідуально підходити до виховання дитини і забезпечувати їй найбільш комфортні умови та гармонійний розвиток.

4. Спільні виховні підходи. Якщо вдома і в закладі дошкільної освіти використовуються схожі підходи до виховання, це сприяє більш ефективному розвитку дитини. Наприклад, вихователь може порадити батькам певні методики роботи з дитиною, які були ефективні в групі, або ж батьки можуть поділитися тим, що їм допомагає вдома.

5. Взаємна підтримка та відкритість до комунікації. Іноді батьки можуть відчувати труднощі у вихованні дитини, особливо якщо вона поводиться інакше вдома і в закладі дошкільної освіти. У таких випадках

вихователь може надати рекомендації або порадити фахівців, наприклад, психолога. Важливо показати батькам, що ви готові підтримати їх у процесі виховання і не засуджуєте за можливі труднощі.

6. Залучення батьків до життя закладу дошкільної освіти. Організуйте спільні заходи за участю батьків – свята, екскурсії, майстер-класи, де вони можуть брати активну участь у житті групи. Це допомагає створювати дружню атмосферу та зміцнює зв'язок між вихователем, дитиною та батьками.

7. Зворотний зв'язок від батьків. Давайте батькам можливість висловлювати свої думки та пропозиції щодо освітнього процесу. Важливо чути їхні побажання та конструктивні поради, адже це допоможе зробити виховний процес більш ефективним.

Співпраця з батьками – це важливий аспект виховної роботи, який дозволяє краще розуміти дитину і створювати для неї найкращі умови для розвитку. Цей процес вимагає відкритості, довіри та постійної комунікації між вихователем та сім'єю дитини.

ВИСНОВКИ

Реалізуючи мету дослідження було науково обґрунтовано й експериментально перевірено особливості формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти, що дозволило дійти таких висновків:

1. Розкрито теоретичні основи формування педагогічної культури батьків вихованців закладів дошкільної освіти. Аналіз змісту понять «педагогічна культура», «відповідальне батьківство» з метою узагальнення даних та виявлення специфіки означеного феномену, дав підстави уточнити, що зазначені поняття тісно пов'язані між собою, адже педагогічна культура батьків є основою для формування відповідального батьківства, що сприяє гармонійному розвитку дитини в родинному та соціальному середовищі.

Педагогічна культура є важливою складовою професійної та особистісної компетентності педагога і батьків, що охоплює сукупність знань, умінь, цінностей, установок і поведінкових моделей, які спрямовані на виховання та розвиток дитини. Вона включає знання педагогічних методів, усвідомлення відповідальності за розвиток дитини, емоційну компетентність, здатність до емпатії та ефективної комунікації.

Відповідальне батьківство - це усвідомлений підхід до виховання дітей, що полягає в готовності батьків забезпечувати всебічний розвиток дитини, враховуючи її потреби та інтереси, а також підтримувати емоційне благополуччя та соціальну адаптацію. Відповідальне батьківство ґрунтується на знаннях про вікові та індивідуальні особливості дитини, виборі ефективних виховних стратегій та побудові здорових стосунків у сім'ї.

Формування педагогічної культури батьків - це процес підвищення рівня обізнаності та компетентності батьків у питаннях виховання та розвитку дитини дошкільного віку. Основною метою цього процесу виступає допомога батькам краще розуміти потреби своїх дітей,

використовувати ефективні методи виховання та створювати сприятливі умови для їх фізичного, психічного та соціального розвитку. Взаємодія має ґрунтуватися на партнерській взаємодії, бути спланованою, цілеспрямованою та реалізуватися шляхом використання різноманітних як традиційних так і інноваційних форм співпраці

2. Визначено початковий рівень сформованості педагогічної культури батьків й з'ясовано, початковий рівень, який став підставою у формулюванні напрямів, шляхів та плануванні роботи, щодо реалізації педагогічного просвітництва. За результатами проведеного анкетування та виявлених проблем буде розроблено стратегію роботи підвищення педагогічної компетентності батьків.

3. Схарактеризовано специфіку підвищення культури відповідального батьківства засобом педагогічного просвітництва сімей, визначено напрями педагогічного просвітництва та можливі форми їх реалізації:

1. Інформаційна підтримка батьків з боку вихователя. Форми реалізації: лекції, тренінги, вебінари, статті та інші джерела інформації.

2. Консультаційна допомога в ході якої відбувається допомога батькам вирішувати конкретні проблеми у вихованні. Форми реалізації: індивідуальні або групові консультації.

3. Практичне навчання через залучення психолога, а саме можливість організувати тренінги з батьками для практичного засвоєння технік виховання. Форми реалізації: тренінг, ділові ігри.

4. Розвиток емоційного інтелекту батьків. Форми реалізації: тренінг, ділові ігри, семінари, вебінари, психогімнастика.

Результативні форми підвищення культури відповідального батьківства в реаліях сьогодення: інформаційно-просвітницькі заходи; література та інформаційні ресурси; інтерактивні форми роботи; індивідуальні консультації; партнерство з освітніми закладами; батьківські клуби та зустрічі.

Проаналізовано ефективність проведеної роботи й за результатами проведеного дослідження виявлено помітно позитивну зміну, що засвідчує - освічені та підготовлені батьки здатні створити для своєї дитини умови, що сприятимуть її гармонійному розвитку, психологічному та соціальному благополуччю. Батьки з розвиненою педагогічною культурою можуть краще розуміти емоційні потреби дитини, що сприяє розвитку здорових стосунків у сім'ї та знижує ризик емоційних проблем у дітей. Усвідомлене та компетентне виховання дозволяє уникати багатьох конфліктних ситуацій між батьками і дітьми. Таким чином, формування педагогічної культури батьків є важливим елементом успішного виховання дітей. Це не лише поліпшує якість виховного процесу, а й сприяє зміцненню сімейних відносин.

Виявлено переваг засобів неформальної освіти (онлайн-курси, семінари, вебінари, просвітницькі відео), які були підібрані з метою підвищення рівня педагогічної культури батьків відповідно до результатів анкетування запропоновані батьками найбільш зручні для них форми.

4. Розроблено рекомендації вихователям з реалізації педагогічного просвітництва сімей у реаліях сьогодення:

1. Регулярне спілкування з батьками дитини (в реаліях сьогодення, таке спілкування може бути реалізоване через меседжери).
2. Обговорення очікувань.
3. Врахування індивідуальних потреб дитини.
4. Спільні виховні підходи.
5. Взаємна підтримка та відкритість до комунікації.
6. Залучення батьків до життя закладу дошкільної освіти.
7. Зворотний зв'язок від батьків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт). 21 січня 2021 року. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Безрукова А. Сутність, складові та формування педагогічної культури батьків. Молодь і ринок. Випуск 2. 2016. С. 122-126. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6184/1/Sutnist_skladovi_for_muvanna_pedkuluru_batkiv.pdf
3. Богдан А.А., Ануфрієва О.Л. Формування педагогічної культури батьків в умовах неформальної освіти. Наука і молодь – 2020: пріоритетні напрями глобалізаційних змін: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Київ, 14 травня 2020 р.). – К.: Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2020. – 747 с. 178-182. URL: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/konferenc/tezy%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84_06_08_2020.pdf#page=178
4. Верещак Людмила. Емоційна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного і післявоєнного стану. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/emotsiina-pidtrymka-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-v-umovakh-voiennoho-i-pisliavoiennoho-stanu-655.html>
5. Воронова С. В. Педагогічна культура батьків: виклики та шляхи формування. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського: наук. журнал. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2020. № 3 (132). С. 17-23. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10408/1/Voronova.pdf>

6. Горбенко Н. А. Взаємодія закладів дошкільної освіти з батьками –співпраця заради майбутнього. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717784/1/%D0%92%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%8F%20%D0%97%D0%94%D0%9E%20%D0%B7%20%D0%B1%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf>
7. Губеладзе Ірина. Технології стабілізації емоційного стану дітей. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/tekhnohii-stabilizatsii-emotsiinoho-stanu-ditei-694.html>
8. Деснова І. С. Формування педагогічної культури батьків дітей раннього віку в умовах дошкільного навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08/ наук. кер. Н. В. Горбунова; Ялта: РВНЗ «Кримський гуманітарний університет», 2011. 185 с. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/1660/1/Desnova.pdf>
9. Думанська В. П. Відповідальне батьківство: теоретичний аспект. Демографія та соціальна економіка. 2015. №3. 75-86. URL: [http://www.inform-decisions.com/pdfs/Demography%20journal_3\(25\)_2015.pdf#page=75](http://www.inform-decisions.com/pdfs/Demography%20journal_3(25)_2015.pdf#page=75)
10. Закон України «Про дошкільну освіту»: 11 лип. 2001 р. № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
11. Закон України «Про освіту»: від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
12. Зінченко О. О. Підтримка батьками розвитку предметно-практичних навичок дитини дошкільного віку через використання конструктору: кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / наук. керівник к.пед.н. І. М. Цюпак ; М-во освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, Педагогічний факультет, Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти. Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. 65 с. URL:

https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/19094/Zinchenko_pedf_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y

13. Зняття психоемоційної напруги у дітей та підлітків засобами арттерапії. Майстер-клас на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/42679>

14. Іванова А. І., Манжелій Н. М. Формування педагогічної культури батьків дітей дошкільного віку. Дошкільна освіта в соціокультурному просторі. Полтава. 2019. С. 69–76. URL: [http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%B%D0%B8%D0%BA\(%D0%B2%D0%B8%D0%BF.3\).pdf#page=69](http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%B%D0%B8%D0%BA(%D0%B2%D0%B8%D0%BF.3).pdf#page=69)

15. Калініна Юлія. Діти зі складною поведінкою в закладі освіти. Вчимося їх розуміти. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/diti-zi-skladnou-povedinkou-v-zakladi-osviti-vcimosa-ih-rozumiti-499.html>

16. Каньоса Н. Г. Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка. Пед. ф-тет, Каф. теорії та методик дошк. і поч. освіти. Кам'янець-Подільський, 2015. 121 с. URL: <https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/2591/1/Kanosa-N.H.-Teoriia-ta-metodyka-spivpratsi-DNZ-z-rodynamy.pdf>

17. Колодич, К. В. Підтримка батьками формування просторового орієнтування дитини дошкільного віку засобом гри-лабіринт: кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / наук. керівник к.пед.н. І. М. Цюпак ; М-во освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, Педагогічний факультет, Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти. Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. 54 с. URL: https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/19096/Kolodych_pedf_2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y

18. Коновальчук І.М. Психолого-педагогічна культура взаємодії батьків з дітьми. Освітні інновації : філософія, психологія, педагогіка :

матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 3 грудня 2015 року. Суми: Вид-во «Мрія», с. 212-216. URL: http://eprints.zu.edu.ua/30037/1/%d0%9f%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d0%be-%d0%bf%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b3%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0_%d0%ba%d1%83%d0%bb%d1%8c%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0.PDF

19. Мацуєва І.М. Наукові дослідження з проблеми формування педагогічної культури батьків. IV Міжнародна науково-практична конференція CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT (14-16 листопада 2024, Бостон, США). URL:

20. Негрій О., Ляпунова В. Формування педагогічної культури батьків дітей раннього дошкільного віку. Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених із міжнародною участю «Південноукраїнські наукові студії» (Одеса, 14-15 грудня, 2022 р.) / наук. ред. та уклад. О. Б. Петінова. Одеса, 2023. С. 147-152. URL:

<http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/16518/1/Negry%20O.%202023.pdf>

21. Островська Вікторія. Онлайн-заняття для дітей дошкільного віку у воєнний час. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/onlain-zaniattia-dlia-ditei-doshkilnoho-viku-u-voiennyi-chas-664.html>

22. Островська Вікторія. Природотерапія для дітей, що постраждали внаслідок воєнних дій. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/pryrodoterapiia-dlia-ditei-shcho-postrazhdaly-vnaslidok-voiennykh-dii-688.html>

23. Островська Вікторія. Як створити розвивальне середовище для гри та творчості просто неба. Особливості роботи з дітьми у воєнний час. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/ak->

[stvoriti-rozivalne-seredovise-dla-gri-ta-tvorcosti-prosto-neba-osoblivosti-roboti-z-ditmi-u-voennij-cas-648.html](https://www.scribd.com/document/739195530/doshkilna-pedagogika-ponimanska)

24. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. К.: «Академвидав», 2004. С. 409-426. URL: <https://www.scribd.com/document/739195530/doshkilna-pedagogika-ponimanska>

25. Семеній Н. О. Високий рівень педагогічної культури батьків як умова успішного партнерства між учителями та батьками. Шкільна родина. № 5 (200) 2021. С. 98-101. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39806/1/N_Semenii_VRPKBUPUB_2_021.pdf

26. Семенова Н., Сільчук А. Формування педагогічної культури батьків як основа взаємодії дошкільного навчального закладу та сім'ї. Гірська школа Українських Карпат. 2016. № 14 С. 114-118. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/10314/1/%d0%a1%d1%96%d0%bb%d1%8c%d1%87%d1%83%d0%ba%20%d0%90.%20%d0%9c.%20%28%d0%93%d1%96%d1%80%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0%20%d1%88%d0%ba%d0%be%d0%bb%d0%b0%29.pdf>

27. Сімон Наталія. Супровід дитини в умовах вимушеного переселення. Музично-релаксаційні техніки підтримки дітей, що зазнали травм війни. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/suprovid-dytyny-v-umovakh-vymushenoho-pereselennia-praktychnyi-maister-klas-provedennia-zaniat-u-koli-druziv-667.html>

28. Смаль Богдана. Інклюзія у співпраці – права та обов'язки батьків та їх дітей з ООП. Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/inkliuziia-u-spivpratsi-prava-ta-oboviazky-batkiv-ta-ikh-ditei-z-ooop-884.html>

29. Стаднік Н. В. Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «педагогічна культура батьків» Теоретико-методичні проблеми

виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. С. 280-289. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/11180/8/sndtf867.pdf>

30. Стаднік Н.В., Артеменко К.В. Формування педагогічної культури батьків дітей раннього віку як педагогічна проблема. Народна освіта, 2019. URL: irbis-nbuv.gov.ua.

31. Старікова В., Небитова І. Педагогічна культура батьків: зміст, компоненти та критерії. Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи : матеріали III наук.-практ. інтернет-конф, Харків, 5 груд. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. О. А. Мкртічян]. Харків, 2023. С. 90. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1b333c98-af0f-4d62-8a56-bfa3aa13860f/content>

32. Стельмашук Ж. Г., Гринькова Н. М., Ваколюк А. М. Відповідальне батьківство: теоретичні аспекти. W trosce o rozwój i bezpieczeństwo dziecka we współczesnym świecie. Aspekty społeczno-prawne. Legnica–Warszawa, 2022. С. 69-83. URL: <file:///C:/Users/%D0%98%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B0/Downloads/W%20trosce%20o%20rozw%20C3%B3j%20i%20bezpiecze%20C5%84stwo%20dziecka%20we%20wsp%20C3%B3%20C5%82czesnym%20C5%9Bwiecie.%20Aspekty%20spo%20C5%82eczno%20prawne..pdf>

33. Таджибаєва, Г. Р. Формування дослідницьких умінь дітей дошкільного віку засобом «домашнього експериментування»: кваліфікаційна робота на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти / наук. керівник к.п.н. І. М. Цюпак ; М-во освіти і науки України ; Херсонський держ. ун-т, Педагогічний факультет, Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти. Івано-Франківськ : ХДУ, 2023. 56 с. URL: [https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/19054/Tadzhybaieva_p_edfak_2023%20\(1\).pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/19054/Tadzhybaieva_p_edfak_2023%20(1).pdf?sequence=1&isAllowed=y)

34. Цумарева Наталя. Арттерапія для внутрішньо переміщених дітей за методикою «Моя тварина-захисник». Вебінар на сайті "Всеосвіта". URL: <https://vseosvita.ua/webinar/artterapiia-dlia-vnutrishno-peremishchenykh-ditei-za-metodykoiu-moia-tvaryna-zakhysnyk-687.html>

35. Цуркан Т. Г. Формування педагогічної культури батьків молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / наук. кер. М.Г.Іванчук; Чернівецький нац. ун-т імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2018. 340 с. URL: https://nauka.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/dysertatsiya-na-sajt_Tsurkan-Taya.pdf

36. Черниш Олена Степанівна. Розвиток уваги на різних вікових етапах. Порушення уваги. Вебінар на сайті "Всеосвіта" URL: <https://vseosvita.ua/webinar/rozvitok-uvagi-na-riznih-vikovih-etapah-porusenna-uvagi-260.html>

37. Шаповалова О.В. Роль сім'ї у дошкільній освіті: теорія і практика: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Суми : Редакційно-видавничий відділ СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 225с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/42df4b0a-4525-4816-8552-380eb3e684b8/content>

ДОДАТКИ

Додаток А

Анкета для визначення рівня сформованості педагогічної культури батьків

Шановні батьки! Ця анкета допоможе нам краще зрозуміти, наскільки ви обізнані у питаннях виховання і розвитку вашої дитини. Будь ласка, дайте відповіді на всі питання, вибираючи варіант, який найбільше відповідає вашій думці. Всі відповіді є конфіденційними.

1. Ваша стать:

- Чоловік
- Жінка

2. Ваш вік:

- До 25 років
- 25–35 років
- 36–45 років
- Більше 45 років

3. Скільки років вашій дитині/дітям?

- До 3 років
- 4 роки
- 5 років
- 6 років

Оцінка знань у сфері виховання

4. Наскільки добре ви обізнані про етапи розвитку дитини (вікова періодизація, кризові періоди, провідні види діяльності, когнітивні процеси)?

- Дуже добре
- Достатньо
- Маю загальні уявлення
- Погано обізнаний

5. Чи знаєте ви, які методи виховання найкраще підходять для віку вашої дитини?

- Так, добре знаю і активно використовую
- Знаю, але не завжди використовую
- Чув(ла) про них, але не впевнений(а) у їхньому застосуванні
- Ні, не знаю

6. Чи цікавитеся Ви сучасною літературою або статтями про виховання дітей?

- Постійно
- Час від часу
- Не часто
- Ні

Оцінка практичних навичок

7. Як ви реагуєте на конфліктні ситуації з дитиною?

- Стараюся спокійно обговорити проблему
- Спочатку можу бути роздратований(а), але намагаюся знайти рішення

- Часто втрачаю контроль над емоціями
- Не завжди знаю, як правильно реагувати

8. Як часто ви спілкуєтеся з дитиною про її емоції та почуття?

- Постійно
- Час від часу
- Не часто
- Ні

9. Чи залучаєте ви дитину до прийняття рішень, що стосуються її життя (наприклад, вибір одягу, ігор тощо)?

- Постійно
- Час від часу
- Не часто
- Ні

Оцінка ставлення до виховання

10. Як ви оцінюєте свою роль у розвитку дитини?

- Вважаю, що моя роль є ключовою
- Думаю, що моя роль є важливою, але заклад дошкільної освіти відіграє основну роль

- Більше покладаюся на вплив інших людей та інституцій
- Не задумувався(лась) над цим

11. Як часто ви обговорюєте питання виховання з іншими батьками або педагогами?

- Постійно
- Час від часу
- Не часто
- Ні

12. Чи звертаєтесь ви до фахівців (психологів, педагогів, логопедів, інших спеціалістів) за допомогою у вихованні?

- Постійно
- Час від часу
- Не часто
- Ні

Оцінка цінностей та установок

13. Яке значення для вас має виховання емоційної грамотності у дитини?

- Вважаю це одним із найважливіших аспектів виховання
- Важливо, але є й інші пріоритети
- Приділяю цьому недостатньо уваги
- Не вважаю це важливим

14. Як ви ставитеся до використання фізичних покарань у вихованні?

- Категорично проти

- Вважаю, що в окремих випадках це допустимо
- Відповідно до ситуації, іноді використовую
- Вважаю, що це нормальна практика

15. Чи заохочуєте ви дитину до самостійності?

- Так, завжди
- Лише в окремих ситуаціях
- Іноді буваю надмірно контролюючим(ою)
- Ні, не заохочую

Додаткові питання

16. Що для вас є найбільшою складністю у вихованні дитини?

(Відповідь у вільній формі)

17. Що б ви хотіли покращити у своїх виховних навичках?

(Відповідь у вільній формі)

18. Які ресурси (література, консультації тощо) ви вважаєте найбільш корисними для підвищення свого рівня педагогічної культури?

(Відповідь у вільній формі)

Дякуємо за ваші відповіді!

Ваш внесок допоможе нам краще організувати роботу з батьками та підтримувати вас у процесі виховання дітей.

Ця анкета допоможе визначити, на якому етапі знаходиться кожен з батьків у формуванні своєї педагогічної культури, а також виявити напрями для подальшого розвитку та підтримки. За результатами можна розробити персональні або групові програми підвищення педагогічної компетентності.

Теми тренінгів для формування педагогічної культури батьків

1. «Адаптація дошкільника до освітнього середовища закладу дошкільної освіти».

Мета: стимулювати батьків до процесу взаємодопомоги дитині під час адаптації до закладу дошкільної освіти та нового соціального, освітнього середовища; розкрити психологічні процеси входження дитини в колектив тощо.

Примітка: рекомендовано для батьків новоприбулих дітей.

2. Тренінг «Моральне виховання дітей у сучасних реаліях».

Мета: надати батькам навички взаємодії з дітьми шляхом переконань; розкрити роль і значення високого рівня моральних цінностей для подальшого становлення успішної особистості тощо.

3. Тренінг «У чому моя відповідальність?».

Мета: формувати відповідальне ставлення батьків до розвитку фізичного, психічного, духовного здоров'я дітей; розкрити основні правові аспекти відповідальності батьків тощо.

4. Тренінг «Лайфаки створення позитивного мікроклімату в сім'ї».

Мета: розкрити стилі неправильного виховання та визначити їхній вплив на дитину; сформувати навички створення гармонійного середовища для дитини вдома; навчити ефективній взаємодії з дитиною під час спілкування та ігрової діяльності тощо.

5. Тренінг «Роль учасників освітнього процесу відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти)».

Мета: ознайомити батьків із освітніми напрямками Державного стандарту дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти) та участь батьків у їх реалізації, програмою виховання і навчання дітей дошкільного віку; залучити батьків до освітнього процесу; розкрити функції основних ролей в освітньому процесі – «вихователь», «дитина», «батьки» та ін.

Теми вебквестів для батьків

1. «Кроки до щасливої родини».

Мета: розкрити батьківський потенціал, надати варіанти взаємодії з дітьми, розкрити методи впливу на психологічні особливості дітей різних темпераментів.

2. «Можливі труднощі у вихованні».

Мета: надати відомості щодо варіантів корекції різної поведінки дітей у побутових і навчальних ситуаціях, розкрити важливість психологічної підтримки для кожної дитини.

3. «Казка як засіб впливу на дитину».

Мета: надати батькам навичок ефективного впливу на дітей під час читання, розігрування та обговорення змісту казок.

4. «Вихідний день родини».

Мета: розкрити батькам потенціал дозвіллевої діяльності сім'ї; навчити використовувати зміст ігор як ефективний метод корекції поведінки дітей і підвищення емоційного контакту з ними.

5. «Сімейне коло».

Мета: навчити батьків уникати конфліктних ситуацій із дітьми та визначати ефективні шляхи їхнього розв'язання; надати знання про різні арт-терапевтичні методи корекції поведінки дітей.

Сутність технології полягає в тому, що вчитель у мережі «Інтернет» створює декілька проблемних завдань і за допомогою інтернет-ресурсів батьки мають їх виконати, набуваючи при цьому нових навичок.

Завданнями можуть бути: перегляд відеоматеріалів, презентацій у PowerPoint чи Prezi, читання книг, оповідань, притч, розв'язання проблемних ситуацій виховання, проходження тестів, заповнення анкет тощо. Вони допоможуть розкрити потенціал батьків, а форма подання сприятиме залученню їх до цікавих видів діяльності.

Така технологія допомагає стимулювати інтерес батьків до вивчення сучасних змін в освітній сфері, збагачувати виховний потенціал впливу на дітей і підвищувати педагогічну культура, надає впевненості у власних батьківських виховних впливах тощо.

Перелік онлайн-курсів, семінарів, вебінарів, просвітницьких відео для батьків

Психологічний супровід освітнього процесу (робота в умовах воєнного стану)

Арттерапія для внутрішньо переміщених дітей за методикою «Моя тварина-захисник». Спікер - Наталя Цумарева. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/artterapiia-dlia-vnutrishno-peremishchenykh-ditei-za-metodykoiu-moia-tvaryna-zakhysnyk-687.html>

Емоційна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного і післявоєнного стану. Спікер - Людмила Верещак. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/emotsiina-pidtrymka-uchasnykiv-osvitnoho-protseesu-v-umovakh-voiennoho-i-pisliavoiennoho-stanu-655.html>

Супровід дитини в умовах вимушеного переселення. Музично-релаксаційні техніки підтримки дітей, що зазнали травм війни. Спікер - Наталія Сімон. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/suprovid-dytyny-v-umovakh-vymushenoho-pereseleattia-praktychnyi-maister-klas-provedennia-zaniat-u-koli-druziv-667.html>

Технології стабілізації емоційного стану дітей. Спікер - Ірина Губеладзе. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/tekhnolohii-stabilizatsii-emotsiinoho-stanu-ditei-694.html>

Діти зі складною поведінкою в закладі освіти. Вчимося їх розуміти. Спікер - Юлія Калініна. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/diti-zi-skladnou-povedinkou-v-zakladi-osviti-vcimosa-ih-rozumiti-499.html>

Зняття психоемоційної напруги у дітей та підлітків засобами арттерапії. Майстер-клас на сайті "Всеосвіта". Детальніше - за посиланням. Сертифікат - 2 год. Переглянути:

<https://vseosvita.ua/c/pedagogy/post/42679>

Освітній супровід освітнього процесу (робота в умовах воєнного стану)

Як створити розвивальне середовище для гри та творчості просто неба. Особливості роботи з дітьми у воєнний час. Спікер - Вікторія Островська. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год.

Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/ak-stvoriti-rozvivalne-seredovise-dla-gri-ta-tvorcosti-prosto-neba-osoblivosti-roboti-z-ditmi-u-voennij-cas-648.html>

Онлайн-заняття для дітей дошкільного віку у воєнний час. Спікер - Вікторія Островська. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути:

<https://vseosvita.ua/webinar/onlain-zaniattia-dlia-ditei-doshkilnoho-viku-u-voiennyi-chas-664.html>

Природотерапія для дітей, що постраждали внаслідок воєнних дій. Спікер - Вікторія Островська. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год. Переглянути:

<https://vseosvita.ua/webinar/pryrodoterapiia-dlia-ditei-shcho-postrazhdaly-vnaslidok-voiennykh-dii-688.html>

Розвиток уваги на різних вікових етапах. Порушення уваги. Автор - Черниш Олена Степанівна. Вебінар на сайті "Всеосвіта" Сертифікат - 2 год. Переглянути:

<https://vseosvita.ua/webinar/rozvitok-uvagi-na-riznih-vikovih-etapah-porusenna-uvagi-260.html>

Особливий супровід освітнього процесу (робота в умовах воєнного стану)

Інклюзія у співпраці – права та обов'язки батьків та їх дітей з ООП. Спікер - Богдана Смаль. Вебінар на сайті "Всеосвіта". Сертифікат - 2 год.

Переглянути: <https://vseosvita.ua/webinar/inkliuziia-u-spivpratsi-prava-ta-oboviazky-batkiv-ta-ikh-ditei-z-ooop-884.html>